

Utgir sensurert historie

110349

AP 9/10-96

Norske myndigheter bråstoppet verkene om norsk finans- og oljehistorie.

Nå trosser professor Tore Jørgen Hanisch ordren og utgir sentrale deler av historien.

I boken plasseres hovedansvaret for bankkrisen hos myndighetene. Han tar også for seg milliard-overskridelsene på Mongstad.

EGIL THOMPSON

Professor Hanisch opplevde med få års mellomrom å få stanset historieverk om henholdsvis norsk oljevirk-somhet og Finansdepartementet. I tillegg måtte han i 1992, etter ordre fra Utenriksdepartementet, skrive om sentrale deler av oljehistoriens første kapitler.

I alle tre tilfellene satt norske myndigheter foten ned for den politiske delen av historien, en historie som blant annet belyser myndighetenes ansvar for bankkrisen og milliardoverskridelsene i Statoil.

Hanisch, som i dag er professor i økonomisk historie ved Høgskolen i Agder og professor II ved Høgskolen i Bodø, gir torsdag ut en artikkelsamling hvor to av bidragene var ment som kapitler i bøkene som er stoppet.

SA STOPP: Tidligere departementsråd Karl-Edwin Manshaus.

En av Hanischs konklusjoner er at myndighetene hadde et hovedansvar for bankkrisen som brøt løs fra slutten av 1980-tallet. Historieprofessoren går dermed langt lengre enn professor Preben Munthe, som i sin utredning etter bankkrisen valgte å gi en fullstendig nøytral vurdering, fri for domfellelser og frifinnelser.

Øien sa nei

Det vakte kraftige reaksjoner da finansråd Arne Øien i fjor vår valgte å sette foten ned for historieverket om norsk økonomisk politikk frem til 1990. Stoppordren ble gitt etter at Hanisch og et titalls hovedfagsstudenter hadde gravd i Finansdepartementets historie i nærmere tre år, og del I

AVSLØRER: Professor Tore Jørgen Hanisch forteller i sin nye bok noe av den historien fra Finansdepartementet og Statoil som tidligere ble stanset av myndighetene. Foto: JON PETTER EVENSEN

REAKSJONER: Det skapte sterke reaksjoner sist sommer da det ble klart at myndighetene stanset en historiebok.

av historien nær var avsluttet.

Øiens begrunnelse var at historieverket ville omhandle en rekke tidligere ansatte i Finansdepartementet som fortsatt befinner seg i yrkeslivet.

– Det kan være aktuelt for dem å søke andre stillinger endte har i dag, og en eventuell omtale av dem kan komme til å påvirke deres muligheter, mente finansråden. Han la til at forholdet i neste omgang kunne påvirke arbeidet i departementet.

Øien, som nå er pensjonert, tok beslutningen etter å ha lest bind I av Finansdepartementets historie. Bindet omhandler departementets historie fra 1945 til 1965, og kom ut i fjor høst.

SA STOPP: Tidligere finansråd Arne Øien.

I dag understreker Øien at han ikke har noen tilknytning til departementet. Han står likevel fast ved sin begrunnelse, og mener det vil være uheldig å skrive en historie som inkluderer personer som fremdeles er i aktivt arbeid. Øien opplyser at finansminister Sigbjørn Johnsen ikke hadde sterke synspunkter på avgjørelsen, og at hans egne ord nok var avgjørende.

I gruppen av personer med bakgrunn i Finansdepartementet, finner vi blant annet tidligere Telenor-sjef Tormod Hermansen, tidligere sentralbanksjef Torstein Moland, direktør Bjørn Skogstad Aamo i Kredittilsynet og Trond R. Reinertsen, administrerende direktør i Den norske Bankforening.

Gjedrem visste ikke

Arne Øiens arvtager som Finansdepartementets øverste administrative leder, Svein Gjedrem, har ikke

vært orientert om den nye bokutgivelsen.

– Jeg regner med at Hanisch honorerer avtalen vi har inngått. For øvrig har han naturligvis full rett til å bruke sin generelle kunnskap til å skrive om økonomisk historie, sier Gjedrem. Han deler Øiens syn på at det er for tidlig å skrive den nære historie om Finansdepartementet.

FOR TIDLIG: Finansråd Svein Gjedrem.

Tore Jørgen Hanisch bekrefter overfor Aftenposten at han har latt være å benytte seg av interne dokumenter fra Finansdepartementet som ikke er frigitt. Men ifølge professoren har påbudet ikke skapt store problemer i arbeidet med å skrive historien.

– Det jeg lærte om Finansdepartementet da jeg jobbet der har jeg fortsatt med meg. Videre er det laget en rekke hovedoppgaver som jeg kan benytte, og noe arkivmaterieell har departementet frigitt, påpeker Hanisch.

Oljehistorien

Før Hanisch støtte på problemer i Finansdepartementet opplevde han store problemer i forhold til henholdsvis Utenriksdepartementet og Næringsdepartementet. I del I av Norsk oljehistorie ble Hanisch tvunget til å skrive om kapitler som

plasserte embetsmann Jens Evensen i en lite heldig lys.

Striden knyttet seg blant annet til hvilke delelinje-prinsipp Evensen på 60-tallet var villig til å inngå for norsk sokkel. Boken som kom ut i 1992, ga dermed en noe annen versjon av myndighetenes rolle i den tidlige oljealderen enn forfatteren selv hadde ønsket.

Året etter skulle Hanisch i gang med bind II av Norsk oljehistorie. Her var planen å belyse oppbyggingen av Statoil, milliardoverskridelser og oljepolitisk hestehandel. Denne gang valgte utgiveren, Norsk Petroleumsforening, å stanse prosjektet etter råd fra toppledelsen i Næringsdepartementet og departementsråd Karl-Edwin Manshaus. Senere er bind II av oljehistorien utgitt, uten kapitlet om norsk oljepolitikk. Denne historien serverer Hanisch nå i sitt neste bokprosjekt.